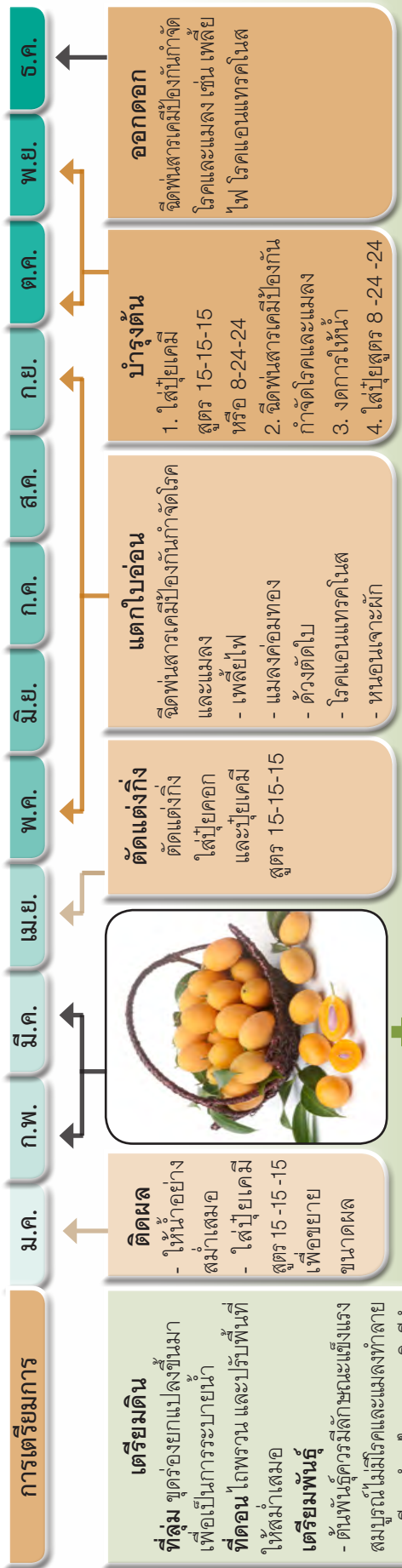


## ขั้นตอนการปลูกและการดูแลรักษามะปราง



### การเก็บเกี่ยว

ก่อนเก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 13 - 13 - 21 เพื่อพัฒนาคุณภาพผล จะสังเกตจากเปลือกผลมีสีเขียว และใช้กรรไกรตัดแต่งกิ่งที่ขั้วผล

### การปลูก

เลือกใช้ต้นพันธุ์มะปรางที่ได้จากการทาบกิ่งหรือเสียบยอด ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ขุดหลุมปลูกให้มีขนาด 50 x 50 เช่นดินเมตร ผสมดิน ปุ๋ยคอก 5 กิโลกรัมและโรยคอหลุมฟอสเฟต ประมาณ 500 กรัม เข้าด้วยกันในหลุม สูงประมาณ 2 ใน 3 ของหลุม ยกถุงต้นพันธุ์มะปรางวางในหลุม โดยให้ระดับของดินในถุงสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย ใช้มีดที่คมกรีดลugs จากกันถุงขึ้นมาถึงปากถุงทั้ง 2 ด้าน (ซ้ายและขวา) ดึงถุงพลาสติกออกระวังอย่าให้ดินแตก กลบดินที่เหลือลงไปในหลุม อย่างกลบดินให้สูงถึงรอยเสียบหรือรอยทาบ กดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น ปักไม้หลักและผูกเชือกยึด เพื่อป้องกันลมโยก ทกรีดตุ่มดินบริเวณโคนต้น เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง รดน้ำให้ชุ่ม ทำร่มเงาเพื่อช่วยพรางแสงแดด และผ้าพลาสติกที่พันรอยเสียบยอด หรือรอยทาบ เมื่อปลูกไปแล้วประมาณ 1 เดือน

### โรคศัตรูที่สำคัญ

- แมลงศัตรูที่สำคัญคือ เพ็ลลีย์ไฟ แมลงค่อมทอง ตัวงัดใบ
- โรคที่สำคัญคือ โรคแอนแทรกคโนส โรคราแป้ง

### การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

1. การเก็บเกี่ยว จะสังเกตจากเปลือกผลมีสีเขียว และใช้กรรไกรตัดแต่งกิ่งที่ขั้วผล นำมะปรางมาใส่ตะกร้าหรือภาชนะที่จัดเตรียมไว้ แต่ใส่ผลอยู่สูงเกินไป ควรใช้ไม้ได้ขึ้นไปเก็บ หรือใช้ตะกร้อผสมมะปรางมีจุดดำ หรือมีอาการเน่าเสียออกไว้ต่างหาก
2. นำผลมะปรางที่เก็บมาแล้วไปคัดขนาด และเปลือกผลที่มีบาดแผล บรรจุลงกระดาก 1 - 2 กิโลกรัม
3. การบรรจุหีบห่อ ให้ห่อผลมะปรางด้วยทิชชูหรือตาข่ายโพลีเอทิลีน
4. การเก็บรักษาผลผลิต ในอุณหภูมิปกติสามารถเก็บรักษาได้ 3 - 5 วัน ถ้าเก็บในอุณหภูมิ 15 - 17 °C จะเก็บได้ 10 - 15 วัน และการเก็บรักษาเพื่อการส่งออก เก็บที่อุณหภูมิ 3 - 5 °C จะเก็บได้ประมาณ 30 วัน



# เทคนิคการปลูก และดูแลรักษามะปราง

## 1. การเตรียมการก่อนปลูก

### 1.1 การเตรียมดิน

**ที่ลุ่ม** ขุดร่องยกแปลงขึ้นมาเพื่อช่วยระบายน้ำในฤดูฝน

**ที่ดอน** ไถพรวน และปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ

**1.2 การเตรียมพันธุ์** ต้นพันธุ์ควรมีลักษณะแข็งแรง สมบูรณ์ ไม่มีโรคและแมลงรบกวน และมีการชำอยู่ในถุงพลาสติกสีดำ หรืออยู่ในวัสดุเพาะชำอย่างน้อย 2 - 3 เดือน

**1.3 การขยายพันธุ์** ทำได้โดยวิธีการทาบกิ่ง และการเสียบยอด

## 2. การปลูก

**2.1 วิธีปลูก** เลือกใช้ต้นพันธุ์มะปรางที่ได้จากการทาบกิ่งหรือเสียบยอด ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ขุดหลุมปลูกให้มีขนาด 50 x 50 เซนติเมตร ผสมดิน ปุ๋ยคอก 5 กิโลกรัม และรีดคฟอสเฟต ประมาณ 500 กรัม เข้าด้วยกันในหลุมสูงประมาณ 2 ใน 3 ของหลุม ยกถุงต้นพันธุ์มะปรางวางในหลุม โดยให้ระดับของดินในถุงสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย ใช้มีดที่คมกรีดถุงจากก้นถุงขึ้นมาถึงปากถุง ทั้ง 2 ด้าน (ซ้ายและขวา) ดึงถุงพลาสติกออก ระมัดระวังอย่าให้ดินแตก กลบดินที่เหลือลงไปให้หลุมอย่างกลบดินให้สูงถึงรอยเสียบหรือรอยทาบกุดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น ปักไม้หลักและผูกเชือกยึดเพื่อป้องกันลมโยก หาวัสดุคลุมดินบริเวณโคนต้น เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง รดน้ำให้ชุ่ม ทำร่มเงาเพื่อช่วยพรางแสงแดด แกะผ้าพลาสติกที่พันรอยเสียบยอด หรือรอยทาบกุด เมื่อปลูกไปแล้วประมาณ 1 เดือน

### 2.2 ระยะปลูก

**ที่ดอน** 8 x 8 เมตร หรือ 6 x 6 เมตร

**ที่ลุ่ม** 6 x 6 เมตร

**2.3 จำนวนต้นต่อไร่** ที่ดอน : 25 ต้นต่อไร่ (8 x 8 เมตร) และ 45 ต้นต่อไร่ (6 x 6 เมตร)  
ที่ลุ่ม : 45 ต้นต่อไร่

### 3. การดูแลรักษา

#### 3.1 การใส่ปุ๋ย

1) ใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักเป็นหลัก

2) ปุ๋ยเคมี

- ระยะบำรุงต้น ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16
- ระยะสร้างตาดอก ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 หรือ 8-24-24
- ระยะบำรุงผล ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16
- ระยะปรับปรุงคุณภาพ ใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 หรือ 12-17-2

**หมายเหตุ** ปริมาณการใส่ปุ๋ยครั้งละประมาณ 1 – 2 กิโลกรัมต่อต้น สำหรับต้นมะปรางอายุ 8 ปี และเพิ่มปริมาณมากขึ้นตามอายุและทรงพุ่ม

**3.2 การให้น้ำ** ในระยะแรกที่เริ่มปลูก ควรให้น้ำต้นมะปรางให้ชุ่มอยู่เสมอ 3 – 5 วันต่อครั้ง เมื่ออายุ 3 – 6 เดือน ให้น้ำ 7 – 10 วันต่อครั้ง และเมื่อมะปรางแตกใบอ่อนใหม่ หลังติดดอก ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

**3.3 การตัดแต่งกิ่ง** มะปรางเป็นไม้ผลที่มีการออกยอด แตกกิ่งก้านสาขามาก และมีใบมาก ทรงต้นค่อนข้างทึบ มีกิ่งที่สมบูรณ์แข็งแรงและกิ่งอ่อนแอปะปนกัน จึงควรมีการตัดกิ่งแขนงออกตั้งแต่ประมาณต้นยังเล็ก เมื่อต้นมีขนาดใหญ่ขึ้นจะทำให้มะปรางมีการออกดอกติดผลกระจายทั่วทั้งต้นอย่างสม่ำเสมอ

### 4. ศัตรูพืชที่สำคัญ

4.1 **แมลงศัตรูที่สำคัญ** คือ เพลี้ยไฟ แมลงค่อมทอง ดั่งตัดใบ

4.2 **โรคที่สำคัญ** คือ โรคแอนแทรคโนส โรคราแป้ง

### 5. การปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว

**5.1 การเก็บเกี่ยว** จะสังเกตจากเปลือกผลมีสีเหลือง และใช้กรรไกรตัดแต่งกิ่งที่ขั้วผล นำมะปรางมาใส่ตะกร้าหรือภาชนะที่จัดเตรียมไว้ แต่ถ้าผลอยู่สูงเกินไป ควรใช้บันไดขึ้นไปเก็บ หรือใช้ตะกร้อสอยมะปราง

**5.2 บำพลมะปรางที่เก็บมาแล้วไปคัสดขนาด** เปลือกผลที่มีบาดแผลมีจุดดำ หรือมีอาการเน่าเสีย แยกออกไว้ต่างหาก

**5.3 การบรรจุหีบห่อ** ให้ห่อผลมะปรางด้วยทิชชูหรือตาข่ายโพลีเอทิลีน บรรจุกล่องกระดาษ 1 - 2 กิโลกรัม

**5.4 การเก็บรักษาผลผลิต** ในอุณหภูมิปกติสามารถเก็บรักษาได้ 3 – 5 วัน ถ้าเก็บในอุณหภูมิ 15 – 17 °C จะเก็บได้ 10 – 15 วันและการเก็บรักษาเพื่อการส่งออก เก็บที่อุณหภูมิ 3 – 5 °C จะเก็บได้ประมาณ 30 วัน

## ข้อมูลสภาพแวดล้อมที่เกษตรกรต้องทราบและใช้พลผลิตของมะปราง

สภาพแวดล้อม	ความเหมาะสม	ข้อจำกัด
1. สภาพภูมิอากาศ	แหล่งปลูกควรมีฤดูฝน ร้อนสลับหนาว อุณหภูมิเฉลี่ย 20 – 30 องศาเซลเซียส	-
2. สภาพพื้นที่	เจริญเติบโตได้ในความสูงตั้งแต่ระดับน้ำทะเลไม่เกิน 1,000 เมตร แต่ที่ความสูง 600 เมตร จะเป็นความสูงที่เหมาะสมที่สุด	ถ้าระดับพื้นที่สูงเกิน 1,000 เมตร มะปรางจะไม่ออกดอกให้ผลผลิตดีเท่า นอกจากนั้นความสูงของพื้นที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาการออกดอกของมะปราง คือทุกๆ ความสูง 130 เมตร มะปรางจะออกดอกช้าไป 4 วัน
3. สภาพดิน	สามารถเจริญเติบโตได้ในดินหลายชนิด แต่จะเจริญได้ดีในดินร่วนหรือดินเหนียวร่วน ความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ระหว่าง 5.5 – 7.5	-
4. ธาตุอาหาร	มีความอุดมสมบูรณ์สูง	ควรมีธาตุอาหารหลัก N P K ในดินสมบูรณ์
5. สภาพน้ำ	ควรเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการเจริญเติบโต โดยเฉพาะช่วงติดผล และน้ำที่ใช้รดให้กับต้นมะปราง ควรมีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) 6.5 - 7.0 คือ ควรมีสภาพเป็นกลาง	-

# แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และแหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

## แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

### 1. การปักตัวและเตรียมต้น เพื่อการออกดอกที่สมบูรณ์

- 1.1 การตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยสูตร 16-16-16 ทำให้แตกใบอ่อนอย่างรวดเร็ว
- 1.2 ป้องกันกำจัดโรคและแมลงช่วงแตกใบอ่อน เพื่อให้ได้ใบแก่ที่สมบูรณ์
- 1.3 ช่วงก่อนออกดอกในปลายฤดูฝน (ตุลาคม) ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 8-24-24 เพื่อสร้างตาดอกที่สมบูรณ์

2. การตัดแต่งกิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากมะปรางแตกใบอ่อนเป็นกระจุกให้เลือกตัดแต่งกิ่งขนาดเล็ก กิ่งที่ไม่สมบูรณ์ออก เหลือไว้เฉพาะกิ่งที่สมบูรณ์แข็งแรง

## แหล่งสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2547. คู่มือพืชเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2555. 52 สัปดาห์รู้แล้วรวย. กรุงเทพฯ

